

การจัดการข้อพิพาทสิ่งแวดล้อมโดยคณะกรรมการไตรภาคี

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จังหวัดปราจีนบุรี

ตำบลท่าตูมเป็นพื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก และเนื่องด้วยโรงงานเหล่านี้ไม่มีการจัดระบบการป้องกันมลภาวะอย่างรัดกุม ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น อาทิเช่น ฝุ่นละออง กากน้ำตาล และน้ำเสียที่ระบายลงสู่แม่น้ำ เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่อย่างมาก ทำให้ประชาชนร้องเรียนมายัง อบต.ท่าตูม จากแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูมได้แจ้งเรื่องนี้ไปยังอำเภอ และอำเภอส่งต่อไปยังจังหวัด แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม และทันที่

วิถีใหม่

ในปี 2542 อบต.ท่าตูมดำเนินการ "จัดการข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมโดยคณะกรรมการไตรภาคี" ซึ่งเป็นการประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันระหว่างภาคีต่างๆ คือ อบต.ท่าตูม ประชาชน ในท้องถิ่นและภาคเอกชน

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ศรีมหาโพธิ์

จังหวัด: ปราจีนบุรี

ประชากร: 8,455 คน

พื้นที่: 81.90 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต.ท่าตูมดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษ โดยศึกษาเรียนรู้งานเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบลท่าตูม
2. ดำเนินการจัดประชุมไตรภาคีระหว่าง อบต.ท่าตูม ประชาชนในท้องถิ่นและตัวแทนจากโรงงานต่างๆ ในสัดส่วน 30-30-30 คน ทำการประชุมเพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้นำเสนอปัญหาที่ได้รับ และทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหามาเกิดเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความพึงพอใจทั้ง 3 ฝ่าย
3. ปัญหาส่วนใหญ่ที่ได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย
 - ปัญหาเขม่าควันและฝุ่นละอองจากกระบวนการสันดาปในโรงงาน เดิมมีเขม่าควันจากโรงงานลอยมาตกในบ้านเรือน แต่ในปัจจุบันได้รับการแก้ไขทำให้ฝุ่นละอองและเขม่าควันลดน้อยลง
 - ปัญหากลิ่นรบกวน แต่เดิมส่งกลิ่นเหม็นมาก (เทียบค่าเป็น 10) ปัจจุบันได้รับการแก้ไขทำให้กลิ่นเจือจางไปมาก (เทียบค่าเป็น 1)
 - ปัญหาน้ำเน่าเสียเกิดจากโรงงาน ปัจจุบันได้รับการแก้ไขแล้ว
 - ปัญหาน้ำเสียจากบ้านเรือนปล่อยลงไร่นาของประชาชน ปัจจุบันได้รับการแก้ไขจากการประชุมเจรจาไม่ให้มีการปล่อยน้ำที่ใช้แล้วลงแปลงนาของเกษตรกร
 - ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ของประชาชนโดยเจ้าของสวนปาล์มคาลิปดัส ปัจจุบันเจ้าของสวนปาล์มคาลิปดัสคืนพื้นที่สวนเกินให้แก่เจ้าของแล้ว
4. แต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมของตำบลจำนวน 7 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต.ท่าตูมทั้งหมด ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสภา อบต. ทำหน้าที่เฝ้าระวัง ดูแลและแก้ไขการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน
5. อบต.ท่าตูมออกกฎระเบียบการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยใช้ข้อบัญญัติที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

6. ฝึกอบรมทักษะกระบวนการนำการประชุมให้กับสมาชิกสภา อบต.

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

ไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประชุมไตรภาคี

บุคลากร

1. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมของตำบลจำนวน 7 คน ทำหน้าที่รับทราบปัญหาจากประชาชนแล้วนัดหมายประชุมเพื่อแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มิถุนายน 2542	-อบต.ทำคู่มือรับทราบปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการจัดประชาคมหมู่บ้านและประชาชนร้องเรียน -ประชุมสภา อบต. กับฝ่ายบริหาร อบต. เพื่อเสนอการจัดประชุมไตรภาคีในการหาแนวทางแก้ไข -ศึกษาการดูแลและจัดการสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3	-อบ ต . ท า ตู ม / ศุ น ย์ อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต 3
ปลายปี 2542	-อนุมัติกระบวนการประชุมไตรภาคี -นัดหมายผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย -จัดประชุมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ -ดำเนินการแก้ไขปัญหา	-อ บ ต . ท า ตู ม / ประชาชน/ภาคเอกชน
ต้นปี 2543	-จัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับทราบปัญหาจากประชาชนแล้วนัดหมายประชุมเพื่อแก้ไขปัญหา -จัดประชุมทุกเดือนเพื่อติดตามผลปัญหาที่ได้รับ การแก้ไขแล้วและคัดเลือกปัญหาใหม่ที่รอการแก้ไข	-อ บ ต . ท า ตู ม / ประชาชน/ภาคเอกชน

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

-สำนักงานอุตสาหกรรม
จังหวัดปราจีนบุรี
-ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม
เขต 3

-ให้คำปรึกษาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสิทธิที่ทาง
อบต.ทำคู่มือสามารถกระทำ
-ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมในตำบลท่าตูม

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งในพื้นที่ขาดความรับผิดชอบ ปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านระบบบำบัด ตามมาตรฐานลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดปัญหากลิ่นรบกวน ปัญหาเขม่าควัน ฝุ่นละอองจาก โรงงานลอยมาตกในบ้านเรือน และปัญหาน้ำเสียจากครัวเรือนปล่อยลงแปลงนาของเกษตรกร รวมทั้งมีปัญหามลพิษทางอากาศที่สาหัสทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับความเดือดร้อน ชาวบ้านจึงมีความต้องการให้มีการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในตำบล

หลังการดำเนินการ

อบต. ทำตามดำเนินการจัดการข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมโดยคณะกรรมการไตรภาคี ประกอบด้วย ผู้บริหาร อบต. ทำตม ประชาชน (ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน) และภาคเอกชน (ผู้บริหารโรงงาน ต่างๆ) ร่วมดำเนินการค้นหาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ อาทิเช่น น้ำเสียเกิดจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำเสียจากครัวเรือน ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น หรือการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้มีการประชุมเจรจาต่อรองแล้ว จากปัญหา 100 เรื่องสามารถได้รับการแก้ไขจนเกิดความพึงพอใจทั้งสามฝ่ายประมาณ 99 เรื่อง

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในระยะเริ่มต้นขาดแคลนบุคลากร เช่น ข้าราชการประจำที่ทำหน้าที่รับปัญหาจากประชาชนและจัดการดำเนินการประชุมไตรภาคี	1. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่รับทราบปัญหาและจัดประชุมไตรภาคี และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างจริงจัง
2. สมาชิกสภา อบต. ยังไม่มีทักษะในการจัดประชุมในลักษณะไตรภาคี	2. ฝึกอบรมเพิ่มทักษะให้กับสมาชิกสภา อบต. ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารในการตั้งใจแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน
2. อบต. ทำตม ประชาชน และภาคเอกชนเล็งเห็นถึงความสำคัญในการร่วมกันประชุมค้นหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

บทเรียนที่ได้รับ

การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ประสบความสำเร็จต้องเข้าใจธรรมชาติของปัญหา และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมกันของทุกฝ่าย รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำโครงการนี้ไปปฏิบัติควรคำนึงถึงการร่วมมือกันของทั้งสามฝ่ายและการจัดการประชุมร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต้องได้รับการไกล่เกลี่ยอย่างมีประสิทธิภาพของผู้ดำเนินการ รวมทั้งควรสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาตนเองจากประชาชนกับโรงงานโดยตรง

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : เรือตรีเดชา เสมบุญหล่อ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม
ที่อยู่ : ตำบลท่าตูม อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี
โทรศัพท์ : (037) 285-161-2

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลท่าตูม อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี 25140
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	81.9 ตารางกิโลเมตร 6,020,416 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
งบประมาณรายได้	6,143,281 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	12 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 5 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	7,900 คน
จำนวนครัวเรือน	3,625 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	8,000 คน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลท่าตูมเป็นดินลูกรัง และมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มซึ่งส่วนนี้มีการปลูกมันสำปะหลัง และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำสวน ทำไร่และอาชีพรองคือ การรับจ้างทั่วไป ลักษณะของเมืองส่วนใหญ่เป็นเมืองชนบท ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากความเจริญของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมเริ่มกลายเป็นที่อยู่อาศัยแบบเมืองมากขึ้น คนในพื้นที่มีวิถีชีวิตทั้งแบบวิถีชีวิตเกษตรกรรมผสมผสานไปด้วยวิถีชีวิตแบบลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม